

ІНТЕГРАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

Мельничук Оксана

*доктор філологічних наук,
професор кафедри романо-германської філології
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Прит Тарас

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти історико-
філологічного факультету
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

У сучасному освітньому просторі стрімко зростає роль цифрових технологій, які істотно змінюють методику викладання та характер взаємодії між викладачем та студентом. Серед таких інновацій особливе місце посідає штучний інтелект, що поступово інтегрується у різні аспекти навчального процесу. Викладання англійської мови як іноземної дедалі частіше поєднують із застосуванням інструментів на основі ШІ — від інтерактивних платформ й віртуальних асистентів до систем адаптивного навчання та автоматизованих засобів перевірки знань. Такі технології не тільки розширюють можливості викладача у доборі матеріалу й організації освітнього середовища, а й створюють умови для персоналізованого підходу, що враховує індивідуальні потреби кожного здобувача освіти. Водночас впровадження інноваційних рішень зумовлює необхідність їх критичного осмислення, адже ефективність використання ШІ у лінгводидактиці залежить від балансу між технологічними можливостями та дидактичними принципами. Саме тому постає потреба у комплексному аналізі інтеграції штучного інтелекту у сферу викладання англійської мови: від осмислення теоретичних підходів і педагогічних концепцій до вивчення практичних механізмів та результатів їх реалізації [1-4].

Теоретичні основи застосування штучного інтелекту у викладанні іноземних мов спираються на низку ключових положень, що визначають методологічні підходи до організації навчального процесу. Конструктивістський підхід розглядає навчання як активну побудову знань,

де студент виступає суб'єктом, а не пасивним отримувачем інформації. У цьому контексті штучний інтелект виконує роль інструмента створення інтерактивного та динамічного освітнього середовища: завдяки віртуальним симуляціям, адаптивним платформам і цифровим ресурсам студенти отримують можливість взаємодіяти з матеріалом у формі, максимально наближеній до реального досвіду [2].

Важливим теоретичним підґрунтям є також концепція персоналізованого навчання, яка передбачає урахування індивідуальних відмінностей, стилів і темпів опанування мови. Алгоритми штучного інтелекту здатні аналізувати прогрес кожного студента, визначати його слабкі місця та пропонувати індивідуалізовані траєкторії навчання. Така методика дає змогу значно підвищити ефективність засвоєння матеріалу та підтримувати мотивацію до навчання завдяки відповідності завдань рівню і потребам здобувача освіти.

Не менш значущим є комунікативний підхід, який наголошує на формуванні іншомовної комунікативної компетентності через практику реального спілкування. У цьому випадку інструменти штучного інтелекту – чат-боти, генеративні системи створення тексту та мовленнєві симулятори – дають змогу моделювати ситуації автентичної комунікації. Згадані інструменти забезпечують занурення у мовне середовище, створюючи умови для розвитку говоріння, аудіювання, а також уміння спонтанно реагувати на різні мовленнєві стимули.

У практичній площині застосування штучного інтелекту у викладанні англійської мови виявляється у широкому спектрі напрямів, які охоплюють організацію навчального процесу та його методичне забезпечення [3]. Одним із найбільш поширених прикладів є адаптивні навчальні платформи (Duolingo, LingQ, ELSA Speak), що автоматично підлаштовують складність завдань і тематику занять під рівень підготовки студента. Завдяки алгоритмам машинного навчання вони фіксують типові помилки та формують індивідуальні траєкторії навчання, підтримуючи мотивацію й уможливлючи ефективніший контроль прогресу.

Не менш вагомим є використання автоматизованих систем оцінювання, які здійснюють оперативний аналіз граматичних, лексичних та стилістичних помилок. Такі інструменти, як-от: Grammarly, Write & Improve від Cambridge забезпечують студентів миттєвим і детальним зворотним зв'язком, що підвищує якість самостійної роботи, а також зменшує навантаження на викладача.

Віртуальні асистенти й чат-боти виступають додатковим ресурсом для формування комунікативної компетентності. Вони моделюють автентичні діалоги англійською мовою, створюючи ситуації реального спілкування, у яких студент може тренувати мовленнєві та соціокультурні навички. Таке «занурення» у мовне середовище особливо корисне у випадках, коли відсутня можливість постійної практики з носіями мови.

Окремої уваги заслуговує використання генеративних моделей, зокрема ChatGPT, які допомагають викладачам та студентам у створенні навчальних матеріалів: від прикладів діалогів і текстів до комплексних завдань і симуляцій комунікативних ситуацій.

Важливо також підкреслити інклюзивний потенціал штучного інтелекту. Технології автоматичних субтитрів, синтезу мовлення чи перетворення тексту в аудіо сприяють доступності навчання для студентів із різними потребами, зокрема для тих, хто має порушення слуху чи зору. Адаптивні системи дозволяють добирати матеріали відповідно до когнітивних можливостей та індивідуального темпу навчання, що робить процес вивчення англійської мови доступнішим та відкритим.

Попри очевидні переваги, використання штучного інтелекту у викладанні англійської мови пов'язане з низкою проблем. Існує ризик надмірної автоматизації навчального процесу, що може знизити роль критичного мислення та безпосередньої взаємодії викладача й студента. Важливо також враховувати потребу у цифровій грамотності, адже ефективне застосування ШІ залежить від рівня компетентності і студентів, і викладачів. Окремою проблемою є етичні аспекти: достовірність інформації, захист авторського права та академічна доброчесність [4].

Інтеграція інструментів штучного інтелекту у викладання англійської мови відкриває широкі можливості для персоналізації освітнього процесу, підвищення ефективності та мотивації студентів. Проте ефективність цих технологій залежить від збалансованого поєднання інноваційних інструментів й традиційних методик, де провідна роль залишається за викладачем як модератором та наставником. Саме поєднання людського та технологічного компонентів забезпечує оптимальні умови для формування іншомовної комунікативної компетентності у XXI столітті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning*. Center for Curriculum Redesign.
2. Luckin, R. (2018). *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century*. UCL Institute of Education Press.
3. Melnychuk, O., Khmeliar, I., Perekhodko, N., Artemenko, L., Demianchuk, M., & Kushnir, L. (2025). *Integrative learning in medical education: Advancing interdisciplinary approaches through adaptive AI tools*. Information Technologies and Learning Tools, 107(3), 69–88. <https://doi.org/10.33407/itlt.v107i3.6024>.
4. Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education – Where are the educators? *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 39. <https://doi.org/10.1186/s41239-019-0171-0>